

Yttrande över remiss från Jordbruksverket gällande miljöersättningar, djurvälståndersättningar och kompensationsstöd

Sammanfattning

Då Sverige har en mer långtgående djurskyddslagstiftning än övriga EU-länder har svenska lantbrukare en konkurrensnackdel. Sverige hade därför kunnat utveckla de områden för vad man ger en djurvälståndersättning samt inkluderat fler djurslag så som fjäderfä. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anser att kraven för ersättning är bra ur djurhälsosynpunkt, men inte tillräckligt omfattande när det gäller suggor och mjölkkor, och alls inte tillräckligt omfattande för att benämnas en djurvälståndersättning.

Generella synpunkter

SLU har noterat att Jordbruksverket i sina svar på tidigare samråd (Jordbruksverkets diarienummer 4.1.16-13073/2022) i mångt och mycket hänvisar till att *stabilitet* och *förenkling* har varit utgångsläget för det arbete som gjorts med ersättningarna och att verket därför har valt att hålla ersättningarna så *enkla* och *oförändrade* som möjligt. Samtidigt menar verket att ersättningen till viss del ses som en *kompetenshöjande* insats, dvs. som ett sätt att belysa viktiga områden för djurvälstånd, men att den kan inte täcka upp för djurhållarens eget ansvar. Ersättningen kan till viss del även utgöra ett verktyg för att *synliggöra problemområden*.

SLU instämmer i att det är viktigt att hålla regler enkla, såtillvida att föreskrifterna är enkla och tydliga så det blir tydligt för djurhållarna vad som förväntas av dem för att erhålla en ersättning. SLU anser dock inte att det behöver stå i motsats till att *utveckla* djurvälståndersättningarna. SLU menar att man bör göra det lätt att göra rätt, men att man därför också kan använda ersättningen för att styra mot ett förbättrat arbete gällande djurhälsa och djurvälstånd. SLU anser inte att stabilitet

eller oförändrade djurvälståndersättningar bör vara ett ändamål i sig, utan att verktygets främsta uppgift måste vara att främja och förbättra djurvälstånden och att ersättningen på så vis är framåtsyftande och belönar extra insatser och mervärden. Ska djurvälståndersättningen även användas som en kompetenshöjande insats är det även viktigt att krav ställs utöver vad som redan är basala kunskapsnivåer.

Som framfördes i samrådet så anser SLU att kriterierna för ersättning är otillräckliga för att kunna kalla detta för en djurvälståndersättning. Även om begreppet valts för att hålla terminologin konsekvent med den som EU tillämpar och att djurhälsan är en viktig del av djurvälstånden så anser SLU att begreppet är missvisande i sammanhanget. Förslagen om ersättningen baseras på ett gott produktionsresultat och vissa djurhälsoparametrar, dvs. det handlar främst om en *djurhälsoersättning*, vilket hade varit ett mycket lämpligare namn. För att det ska kallas djurvälståndersättning behöver kriterierna utökas väsentligt och inte bara omfatta hälsa utan även sådant som miljö, naturligt beteende, frånvaro av onormala eller stereotypa beteenden, samt hantering av djuren (t ex kirurgiska ingrepp). Samtidigt vill SLU lyfta frågan om Jordbruksverket kan se över om Sverige skulle kunna ansöka om nya djurvälståndersättningar från EU i och med den nya CAP, t ex för att hålla mjölkkor på bete och för att slaktkyckling i Sverige måste hållas på större ytor än vad som krävs i övriga EU-länder. I Finland kan lantbrukare få ersättning (via CAP) för om mjölkkor får tillgång till utevistelse utöver de 60 lagstadgade dagarna.

Specifika synpunkter

Förslagen nedan baseras på att SLU anser detta vara en djurhälsoersättning (även om det står djurvälståndersättning), vilket innebär att SLU inte har lagt några större förslag på tillägg rörande andra faktorer utöver hälsa som påverkar välstånden. SLU menar dock att man även behöver se till individen, och att andra faktorer än hull och produktionsresultat, som är av vikt för djurens välfärd, behöver inkluderas om man ska anse detta vara en djurvälståndersättning.

8 KAP. DJURVÄLSTÅNERSÄTTNING FÖR FÅR

SLU instämmer med de resonemang som flera andra aktörer fört fram i samrådet gällande krav på karantän *inomhus* och krav på anslutning till Meadi/Visna-program. SLU anser att det är rimliga krav att ställa för att få en djurvälståndersättning, eftersom effekterna av att inte ha en ordentlig karantän eller inte vara del Meadi/Visna-programmet kan bli allvarliga för både djurhälsan och djurvälstånden. Ett sådant krav skulle även vara kompetenshöjande och synliggör de problem som livdjurshandel innebär för djurhälsan.

10 §. SLU anser att hullbedömning av får bör göras ofta. Enligt Gård & djurhälsans rekommendationer i Fåråret bör hullbedömning göras vid avvänjning, vid betäckning, inför högdräktigheten (ca sex veckor innan lamning), vid lamning samt

under digivning, dvs. fem tillfällen om året. Hullbedömning kan även göras om/när tackorna scannas, dvs. vid totalt sex tillfällen. Regelbunden hullbedömning är en förutsättning för att kunna hålla tackorna i bra hull och få en bra produktion. För att få en ”djurvälståndersättning” kan man ju resonera att djurhållarna ska vidta extra åtgärder. SLU menar därför att det vore lämpligt att ställa krav på att hullbedömning görs enligt rekommendationerna i Fåråret. Detta vore även en kompetenshöjande insats enligt resonemanget om syftet med ersättningen.

9 KAP. DJURVÄLSTÅNDSERSÄTTNING FÖR SUGGOR

”Djurvälståndersättningen” enligt förslaget är till största del inriktat på smittskydd samt produktionsresultat. SLU instämmer med att ett gott smittskydd är av vikt för djurvälståndet, liksom att produktionsuppföljning kan användas som en indikator på nedsatt välfärd på populationsnivå, även om så inte alltid är fallet, och inte för alla indikatorer. T ex så kan ett stort antal levande födda kulingar vara ett tecken på god hälsa och produktion men inte nödvändigtvis en bra indikator för välfärd. Högre antal kulingar per sugga och år kan även tyda på en tidigare avvänjning vilket har negativ påverkan på kulingarnas hälsa och välfärd.

I bilagan till förslag om föreskrifter, avsnittet om grisar står följande: ”Det ska vara en tomtid på minst 5 dagar mellan varje djuromgång i stallavdelningar för smågrisar eller växande grisar och det ska framgå av produktionsplanen.” SLU anser att det blir oklart vad som menas med ”djuromgång” i stallar med gruppställning av djur på djupströbädd. Det vanligaste systemet i sådana besättningar är att man har flera storboxar i en stallavdelning (vanligen oisolerad byggnad), där varje box innehåller en djuromgång. Så här hålls t ex vanligtvis grisarna inom Krav-produktionen. Om man tolkar texten ovan som att varje storbox skall ha en tomtid på 5 dagar, så fungerar det, men om man tolkar det som att en hel stallavdelning är liktydigt med en djuromgång, så kommer man i praktiken att slå undan benen för all sådan form av djurhållning, vilket vore olyckligt ur ”djurvälståndssynpunkt”. Jordbruksverket svarade på SLUs samrådsvar att de inte har fått några indikationer på att det inte fungerat under nuvarande period. SLU väljer ändå att behålla denna synpunkt på texten i föreskriften.

Så som bilaga 7 är formulerad innebär det i praktiken att djurägaren skall ha inköpt en ultraljudsapparat för mätning av späcktjocklek. Samtidigt finns det en viss diskrepans mellan den späcktjocklek som anges i bilagan, och den hullbedömning som anges, delvis beroende av ras (danska studier visar detta). Även om Jordbruksverket bedömer att nuvarande mall är fortsatt tillräcklig föreslår SLU att man anger ”motsvarande en späcktjocklek på cirka 10 mm, 14 mm, 17 mm och 20 mm”. Då kräver man inte att djurägaren skall mäta späcktjockleken, en person med ett gott djuröga kan använda sig av den visuella bedömningsskalan, samtidigt som en kontrollant kan använda sig av ”mätningsskalen” när/om frågor uppstår.

SLU anser vidare att det skulle gynna djurvälståndet om djurägarna t ex kunde söka djurvälståndersättning för antal suggor utan bogsår.

10 KAP. DJURVÄLSTÅNDSERSÄTTNING FÖR KOR

SLU instämmer i bedömningen av klövhälsan betydelse för kornas hälsa och produktion, men anser att en ”djurvälståndersättning” lämpligen skulle kunna utvidgas till att även innehålla andra parametrar. Dessa skulle vara anslutning till ett djurhälsoprogram, arbete för förbättrad juverhälsa, minskad utslagning, låg mortalitet (avlivade, självdöda), låg frekvens slaktanmärkningar, hullbedömning och definition av bete. Djurvälståndparametrarna borde även inbegripa kalvar med åtgärder för kalvarnas hälsa och välfärd. SLU anser att effekterna på djurvälstånden och de kompetenshöjande insatserna som en utökad omfattning skulle innebära bör gå före verkets önskan om att bibehålla en stabilitet och oförändrande krav. Förenkling kan åstadkommas genom tydlighet i kraven och inte genom bibehållna krav på lägre nivå.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av vicedekan Lena Lidfors efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av kvalificerad handläggare Elina Åsbjer och professor Lotta Berg båda vid SCAW Nationellt centrum för djurvälstånd, professor Magdalena Jacobsson och professor Jean-Francois Valarcher båda vid institutionen för kliniska vetenskaper samt universitetsadjunkt Johan Lindsjö och professor Lena Lidfors båda vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa.

Lena Lidfors

Linda Ferngren